

СТАНОВИЩЕ

от

проф.д.н. Любомир Тодоров Халачев, НАТФИЗ „Кр.Сарафов“,

Върху научните трудове (художествено-творческата продукция) за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство (кинознание, киноизкуство и телевизия) обявено за нуждите на НАТФИЗ „Кр.Сарафов“ с кандидати доц.д-р Господин Матеев Неделчев и доц.д-р Радостина Нейкова Нейкова.

Доц. д-р Господин Неделчев

I. Изследователска (творческа) дейност и резултати.

1. Оценка за хабилитационния труд – приемам за оценка представените анимационни филми „Любовта без която не можем“, „Рестарт“ и документалните „За смисъла на астрологията“, „Приказка за вярата“ и „Гражданинът Сис“.

- В съвременното анимационно кино сме буквално атакувани от нови техники. Доброто, внимателно нарисувано и плавно анимирано изображение от ерата на Дисни вече не се смята за достатъчно. И това е нормално- естетиката се променя и авторите бързат след енергията на времето. В „Рестарт“ сме свидетели точно на това- красива, изящна пластика, съчетана с живи кадри (което не е изненада за днешните аниматори), като в някои кадри имаме и добри попадения в жанра на старите, притчови форми на анимационното кино. Не е случайно това, че авторът е работил с проф.Д.Донев. Но като цяло красивата рисунка доминира над историята, която остава по-слаба и като че ли в края разбираме, че началната заявка е това, което ни задържа пред екрана. Докато в „Любовта, без която не можем“ и стилното изображение, и историята съвместно ни издигат до този момент в който получаваме и естетическо, и смислово удоволствие от филмовия факт. Уместно е да се говори за прекрасно създаден рисунък, който преминавайки от черно-бялото изображение към цветни кадри и от там към бели рисунки върху черен фон, чудесно е съчетал силата на изображението с творческото постижение в разказната история. И двата анимационни филма са участвали в много

фестивали, което доказва високото качество на авторското присъствие на доц. Г.Неделчев в тези филми.

- Кандидатът е не само изявен аниматор и художник, но и добре познат документалист. Той дълги години работи съвместно с БНТ върху редица документални филми. В заявката за хабилитация са представени „Гражданинът Сис“, както и „Приказка за вярата“ и „За смисъла на астрологията“. Последните два филма са документални с използвани анимационни рисунки и колажи, които точно и ясно изразяват същността на заявената тема и в тях доц.Г.Неделчев е само художник аниматор на ставките с анимация.. „Приказка за вярата“ започва много амбициозно, но като цяло е далеч от мащабите на темата, която е заявена в началото. Но, тук няма да обсъждаме самия филм, защото работата на кандидата се състои в участието му като художник на рисунки и анимационни кадри, с които режисьорът се опитва да допълни трудните за реализация с живи участници епизоди. Смятам, че художникът се е справил добре с поставената му задача. По подобен начин той е работил и във филма „За смисъла на астрологията“. Режисьорът на филма има влечение към опитите да се обясни чрез средствата на киното духовната борба на човека с природата в опитите му да се самопознае. В тези два филма доц.Г.Неделчев е добросъвестен художник и аниматор, помагайки да се пресъздаде или изобрази това знание, което е невъзможно да бъде показано с инструментите на чистото кино. Ако имаха повече средства може би авторите щяха да помислят за SGI ефекти, но в случая те са се обърнали към талантливата работа на художника и аниматора доц. Г.Неделчев. Ще подчертая това, което самият кандидат е отчел като принос в тези творби- „симбиозата между анимираното разрисувано фотографско изображение и дигиталната рисувана техника“. Приемам тази негова дейност като допълнение към цялостната му творческа визия, която ни представя в анимационните филми предложени за хабилитация. Всъщност сега си спомням, че по подобен начин в анимационното кино Зденка Дойчева беше направила „Хороскоп“ – с изключителни попадения на познатите зодиакални знаци взети, разбира се, в тяхната иронична форма.

Доц.д-р Г.Неделчев е наистина разностранно развит и с многобройни интереси творец. Освен анимация и живопис, той има многобройни опити в документалното кино, в портрета, в разказа за отминали събития или хора. Един от най-успешните му филми безспорно е „Гражданинът Сис“. Прекрасен филм-портрет за един малко познат, но много заслужил чешки и български интелектуалец - журналиста Владимир

Сис. Умелото използване на архивите (книжни и филмови), съчетано с натурни съвременни кадри и красив дикторски текст правят от филма образец на филмите-портрети на известни личности.

3. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката.

- В тази част искам да спомена представените 51 филма, в които кандидатът е взел участие като сценарист, режисьор, художник, аниматор или продуцент. Количеството само по себе си говори за огромната производствена дейност на доц.Г.Неделчев. Тя е разнообразна и като жанр, и като стил и тематика. Смятам подобна творческа дейност за особена важна, когато става дума за активен преподавател - всички знаем, че студентите от НАТФИЗ уважават преди всичко добре работещите и изявени практики.

II. Учебна и преподавателска дейност, административна и обществена дейност.

Доц.д-р Господин Неделчев работи от 17 години в НАТФИЗ и изминава целия път от асистент до доцент, като покрива изискванията за доктор, по-късно става доцент, заема административната длъжност ръководител на специалност „Анимация“ и магистърска програма „Анимационна режисура“ – тези ангажименти ясно показват, че той се е утвърдил в лицето на своите колеги като педагогически специалист и административен ръководител. Не е случайно, че много от неговите студенти се реализират като активни автори у нас и в чужбина.

Той е автор на програмите и ръководител на редица дисциплини в различните курсове на бакалавърската специалност „Анимация“ – „анимационен декор“, „анимационен типаж“, „технология на анимационния филм“, „живопис“, и също така на учебния план за магистърската програма „Анимационна режисура“.

V. Лични впечатления от кандидата.

Познавам кандидата от времето му на учение и работа в НАТФИЗ. Виждам как той увеличава опита си като педагог, как енергично и постъпателно се развива и като практик в анимационното и документално кино, и като преподавател . Приемам работата му за много добра и това мое твърдение се подкрепя от колегите и професионалистите свързани с Академията.

V. Мнения, препоръки и забележки по дейността на кандидата.

Приемам като много добри представените за хабилитация трудове - анимационни и документални филми . Също така оценявам преподавателската работа на доц.д-р Господин Неделчев в специалността „Анимация“. Това, което не достига в тази иначе добре проявена и защитена академична кариера, е теоретичната и изследователска дейност. Ние знаем, че академичните преподаватели са част от научната общност в България. Именно преподавателите в университетите трябва да провеждат както практическа работа в областта, в която работят, така и чисто теоретическа и изследователска, комбинирана с преподавателската. На този етап доц.д-р Г.Неделчев не е представил доказателства за подобна дейност.

проф.д.н. Любомир Халачев

Доц. д-р Радостина Нейкова

I. Изследователска (творческа) дейност и резултати.

1. Оценка за хабилитационния труд „Естетика, технология и комуникация в киното за юношеска аудитория“

Трудът е задълбочен прочит на това, което авторката откроява като важно в отношенията на творците към детската аудитория. Понятието „детска“ тук е дефинирано като за хора от 5-18 години. Трудът е структуриран в три основни глави:

- Детско-юношеско кино и психология на детското и юношеското възприятие за екрана

- Комуникативност с детската аудитория при използването на различни технологични средства

- Екранни интерпретации на някои ключови мотиви в съвременното кино за деца и юноши

Доц. Р.Нейкова се е постарала да анализира в своя труд 136 филмови заглавия, от тях 36 филма са българските приноси по темата. Сама по себе си тази статистика показва, че първо авторката е работила с огромен брой детски филми- анимация и игрални филми- от цял свят, производство на известни и доказани режисьори, и второ като добавка е успяла да структурира органично в този текст приносите към темата на българските режисьори. Приветствам подобни действия във всяка една теоретична разработка, защото те ни позволяват на високо ниво да се съизмерваме със световното кино там, където имаме постижения.

В първата глава авторката много подробно е анализирала присъствието на проблематиката в работите на известни изследователи на детската психика. Струва ми се, че в желанието си да бъде докрай навлязла в материята и използвала без остатък всички източници авторката на места прекалява с цитатите. Също така има цитати, които заемат цяла страница – нещо характерно по-скоро за докторските дисертации на младите изследователи. Текстът на доц.Р.Нейкова е толкова пълен и достатъчен сам по себе си, че той просто не се нуждае от толкова дълги цитати.

Втора глава е отделена на новите технологии- това е задължителна част в днешно време, когато тези технологии едва ли не „сами“ създават нова реалност. Ще цитирам авторката по този повод: “Младежите са свикнали и очакват точно такъв вид изображение, че често остават почти несъпричастни към екранна история, в която подобно нещо липсва. Надяват се да ги завладее илюзорната стихия на динамичното и суперфектно екранно зрелище, което оживява техните любими истории, герои и сюжети.“ Разбира се за да защити своята теза за базисното значение на добрия разказ тя веднага добавя това, което казва Робърт Ленс, авторът на „Шрек“ : „Приказките се обръщат към човешката същност, към човешката душа. Приказките въвлечат зрителите си към дълбоки теми. Има причина, заради която приказките да са все още живи след 400-500 години“. Този цитат наистина е чудесно попадение към темата.

И докато в първата и втората глава авторката сякаш е обикаляла около темата, търсейки централния вход в този шарен и многообразен свят, за да направи най-важните си изводи, в третата глава тя навлиза наистина в дълбочина на своето изследване. Доц. Р.Нейкова подробно анализира не само световни достижения, но и старите български детски филми като извежда на преден план техните послания-морални ценности, добро и лошо, желанието на тийнейджърите да получат отговори на много въпроси и пътя, по който стигат до отговорите, който не е лесен. Смятам, че този опит да се „приравнят“ в оценките си старите филми и днешните филми за деца е полезен за открояването на това ,което е останало в днешното общество като интерес към важните за децата понятия от живота.

Като общ извод за този труд мога да добавя, че доц.д-р Р.Нейкова е направила много интересно, достатъчно пълно и обемно изследване на проблема с комуникацията на творците с детската и юношеска публика. Проблемът е много важен в контекста на все по-отдалечаващото се от реалния живот детско съзнание и почти пълното му подчинение на създаваните в студията виртуални светове. Дали това подчинение не чертае бъдещи страхове и не показва бъдещи остри проблеми за развитие на обществото- няма как да знаем, но бихме могли да използваме трудовете на такива изследователи и да достигнем до изводи по същество. А оттам и до решения полезни за обществото.

2. В посочената справка кандидатката е указала за 36 цитирания на нейни трудове. Приемам, че това е достатъчно количество цитати, показващо качеството и значението на научните трудове на кандидатката.

3. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката.

- тук ще се спра предимно на приложените към документите филми- авторска изява на кандидатката, а също така илюстрации на книги и изложби. Това са анимационните филми „Грозна приказка“, получил 9 награди на национални и международни фестивали и „Мармалад“ с 13 награди на наши и международни фестивали. Във филмите авторката използва оригинална техника на бродирание, която позволява в експресивна гама да се разкажат филмовите истории. В „Грозна приказка“ историята е много близка до притчата за Адам и Ева. Благодарение естетиката на активната, пулсираща рисунка авторите успяват да ни представят оригинален разказ на тема за човешките отношения. Не е случайно, че филмът е спечелил толкова награди и е бил на толкова фестивали. В анимационното фестивално кино е трудно да се каже къде се крие успехът- в оригиналната история или в учудващата и нова техника. Но, в този филм ние виждаме паралелното действие и на историята , и на техниката и художествената измислица.

- Също така искам да отбележа художествените изложби, 3 от които са с оригинални рисунки. А също така 7 детски книги, илюстрирани от доц.Р.Нейкова, които по категоричен начин я утвърждават като художник, тясно свързан с детската тематика.

- Кандидатката също така е указала на 21 свои произведения, които са студии, статии и доклади, които не са приложени и на които няма да се спирам подробно.

II. Учебна и преподавателска дейност, административна и обществена дейност.

Доц.д-р Радостина Нейкова работи от 15 години в БАН- Институт за изследване на изкуствата, покрива изискванията за доктор, по-късно става доцент, заема административната длъжност „научен секретар“ – тези ангажименти ясно показват, че тя се е утвърдила в лицето на своите колеги като научен изследовател и административен ръководител.

Тя е автор на програмите и ръководител на редица дисциплини в различните курсове и програми в НАТФИЗ: „Анимационни техники“, „Технология на анимационен филм“, „Рисуване“, „Живопис“, „Драматургия на анимационен филм“, „История на българското анимационно кино“, както и „Драматургия на хибридни екранни форми“ за магистърската програма по Екранна драматургия.

Също така е водила 15 уъркшопа, между които някои за деца – в България и в чужбина – което показва че доц.Р.Нейкова е търсена като преподавател не само за студенти, но и в кратките курсове за талантиливи деца.

IV. Лични впечатления от кандидата.

Познавам кандидатката още от работата ѝ като студент. Виждам как тя увеличава познанията и опита си, как активно се развива и като практик в анимационното кино и илюстрацията, и като преподавател и теоретик. Приемам работата ѝ за много добра и това мое твърдение се подкрепя от колегите и професионалистите на различните форуми, в които тя е участвала

V. Мнения, препоръки и забележки по дейността на кандидата.

След всичко казано до тука нямам забележки към кандидатката.

Подчертавам още веднъж, че съм напълно удовлетворен от представените материали, които обхващат цялостно и пълно дейността на кандидатката така, както е според изискванията на Закона и Правилника на НАТФИЗ за развитие на академичния състав.

ОБЩО ЗАКЛЮЧЕНИЕ КЪМ СТАНОВИЩЕТО ЗА ДВАМАТА КАНДИДАТИ:

Подкрепям категорично положителната оценка за доц. д-р Радостина Нейкова Нейкова и препоръчвам да бъде избрана за „професор“ от Академичния съвет на НАТФИЗ „Кр. Сарафов“.

София, 10.05.2022 г.

Рецензент:

Проф.д.н. Любомир Халачев